

כוכב שני

מ אז פגישות פרעה מלך מצריים עם משה ואהרן לו היתה פגישה כזאת בעמק־היאור. יורשו של פרעה קיבל את פניהם של שני הישראלים. הראשון, עטוף בגלימה כחולה־כהה שזורה בזהב, אמר כולו כבוד והדר. הוא היה יורשו של משה. השני, איש גבהיקומה בחליפה שחורה, היה בלי ספק יורשו של אהרן. הדבר ניכר בחיובו הממורז, בניניו המהירות והפיקחיות.

חוסני מובארכ קיבל את פניהם של שני מנהיגי היהדות המזרחית החרדית בישראל, הרב עובדיה דיה יוסף והשר אריה דרעי.

כחוק, תחת כיפת השמיים, המתינו הנשים. הצטרפותן למ"ס היתה בלתי־צפויה, והמצרים לא התכוננו לבואן. הוצבו להן שלושה כסאות מתחת לעץ, ועליהם ישבו הרבנית מרג' לית, אשתו של עובדיה יוסף, יפה דרעי, אשתו היפהפיה של השר, ויפה יוסף, בתו של הרב וראש־לישכתו של השר. הן אכלו אוכל ישר שהביאו עימן מהארץ, מהסוג המוגש במטבח סים, שתו פפטיקולה שהביאה יפה יוסף מקיוסק סמוך, במחיר 20 גרושים הבקבוק, והשתמשו בשרותים של המחלקה הבוטאית של אוניברסיטת אלכסנדריה הסמוכה. מסביב הצטופפו העיתונאים והעיתונאיות, וביניהן אורנה קרוש, שתיארה את המעמד המוזר.

בתוך הארמון ריבר פרעה עם שני בני־ישראל. לא דובר על 10 המכות, כמו בימיקדם, אלא על תוכנית 10 הנקודות של מובארכ.

בשיחה זו השמיע הרב עובדיה יוסף הכרזה שעשויה להיות לה השפעה עצומה על עתיד המדינה. "שכם וחברון יקרות לי יותר מתל־אביב וחיפה. אבל התורה אוסרת שפיקודים. לפעמים חייבים לגרוד יד או רגל כדי להציל את הגוף כולו. יתכן שבמילים אלה גזר הרב הקשיש פסקדין מוות על רעיין ארץ־ישראל השלמה.

מובארכ, איש מיוחזי פרגמטי היודע להעריך את כוחה של הדת, הבין את חשיבות ההכרזה. אף שיעד לפגישה רק 25 דקות, ואף שהאחרים איחרו ברבע שעה, התמסר להם במשך שעה 40 דקות.

לאחר מכן נפגשו שני החרטומים — אוסאמה אל־בז ואריה דרעי. משני הצדדים היתה זו מעין אהבה ממבט ראשון. תוך דקות נוצרה בין השניים הבנה אישית, כפי שהיא יכולה להיווצר בין שני אנשים פוליטיים פיקחים, פרגמטיים, המבינים זה את זה מייד. הפגישה נמשכה שעתיים, והיתה נמשכת עוד כמה שעות אלמלא אשמתו הרב יוסף לדרעי בבית־הקברות היהודי. אי־אפשר היה להאריך את השהות בת 48 השעות במצריים, מפני שלמחרת היום חל צום י"ז בתמוז, לזכר תחילת המצור על ירושלים.

כאשר עזב הווג אז מצריים, הבינו הכל שקרה משהו. הסמיכות הדתית העליונה של היהדות המזרחית קבעה עמדה מדי־נית נחרצת למען החזרת שטחים תמורת שלום. והאיש שאירגן את המאורע הזה, הכוכב הצעיר בממשלת־ישראל, קיבל לידיו את משימת־הביצוע.

הכוכב של אריה דרעי — שם שלא היה ידוע לאיש עוד לפני חמש שנים — דרך בשמי ישראל והמרחב. בבירות העולם שתחו תיקום על שמו. בשגרירויות הזרות אמרו יודעי־דבר איש לרעהו: "לשים עין על האיש הזה!"

חמש סטיגמטה

1 ילו לקח משהו לפני חמש שנים רשימה של 100 אנשי ציבור, והיה מדרג אותם לפי הסיכוי לעלות לגדולה בצמרת המדינית הישראלית, היה אריה דרעי מופיע במקום 100 — אילו הופיע ברישימה בכלל.

2 כי אריה דרעי מאחר בגופו את ארבע הסטיגמטה העיקריות, המוסלות אדם לקאריירה פוליטית בישראל: הוא צעיר מכל שר שכיהן אי פעם בישראל. השנה מלאו לו רק 30 שנה — גיל הנחשב בארץ כינקות פוליטית.

3 הוא עולה חדש, והגיע ארצה לפני 21 שנים בלבד. הוא יליד מארוקו, בן אחת העדות המושמצות ביותר במדינה.

4 הוא דתי חרדי, איש המחנה הנמצא מאז ימי היישוב העברי מחוץ למעגל השילטון והעשייה.

5 וכאילו לא די בכל אלה, רובץ צל גם על שרתו הצבאי הקצרות. והיי סטיגמה החמישית.

אדם כזה, כך היו קובעים המומחים לפני חמש שנים, אינו יכול להצליח בג'ונגל הפוליטי הישראלי. ואם כן, הרי רק בתהליך איטי וממושך, תוך טיפוס סבלני מדרג לדרג.

אריה דרעי הפריך את כל ההנחות האלה. תוך חמש שנים קצרצרות קפץ מאלמוניות גמורה למרכז העשייה הפוליטית בישראל. תוך פחות משנה, במהלך תשמי"ט, הפך השר החדש לאחד השרים החשובים ביותר בממשלה, השולט ביד בוטחת באימפריה המסורה כולה בידי — מישר־הפנים.

זה היה מפליא גם אילו דבק דרעי לפחות בקו ניצי בטוח, המקובל על מרבית הציבור המיזרחי־דתי. אולם דרעי קשר את גורלו ברב עובדיה יוסף, שעשה השנה, בעזרת ררעי, מעשה נדיר בישראל: הוא התנהג כמנהיג אמיתי.

תחת לכרוק את סקרי־דעת־הקהל ולהגיד לציבור את אשר הוא רוצה לשמוע, כפי שעשו יצחק שמיר ויצחק רבין, ש"מעון פרס ושירייה־ליכוד, קבע הרב עובדיה יוסף דיעה נחרצת, הנוגרת את דעת מרבית צאר־מרעיתו. תחת לסגור לעגל־הזהב של פופולריות קלה, הוריד מן ההר את הלוחות שעליהם רשם את פסק־דינו, לפי מצפוננו והבנתו כמפרשה־ההלכה.

דרעי מלביש את הרב יוסף במצריים

בעיני רבים בארץ זה עורר בעייה קשה. התערבותו של מנהיג דתי בעניינים פוליטיים, על סמך קביעות המסתמכות על ההלכה הדתית, היא מעשה הנוגד את התפיסה הרמקרטית החילונית־ליברלית. מעמדו המסמכותי של הפוסק, שלא נבחר על־ידי איש, עורר בעייה נוספת.

ילד בשם מחלוק

ה תימתו של סר־הפנים אומרת "א.מ. דרעי". מעטים יודעים את פשר האות השנייה. כאשר נולד בעיר מכנאס במארוקו, בין ריבאט ופאס, ניתן לו השם העברי אריה והשם היהודי־מארוקאי מחלוק. רק השם מחלוק נרשם בתעודות, כי במארוקו, שלא כמו באירופה, לא היה מקובל לתת לילד שני שמות פרטיים.

* לפני הכניסה לפגישה עם חוסני מובארכ באלכסנדריה

כרבות הימים שאל דרעי את אמו מניין בא השם מחלוק. היא סיפרה לו סיפור מארוקאי אופייני: **בזוג צעיר גרו ההורים בדירה שכורה. בעלי הבית היה הרב מחלוק בן־יהודה. הוא נספר כא"י שר היתנה האם באמצע ההריון. הרב מחלוק בא אליה בחלום וגילה לה שיהיה לה בן גדול, גאון. על כן קראה האם, אסתר, לבנה מחלוק.**

מכיוון שקראו לו אריה, נודע לו רק באיחור רב שכל התעודות שלו רשום שמו כמחלוק. בתעודת־הזהות הישראלית ביקש דרעי להוסיף את השם אריה. הוא מקפיד שבעלי־הלתר רה יקראו לו אריה מחלוק בן אליהו. אריה־מחלוק, שנולד ב־1959, שלוש שנים אחרי מיבצע"י סיני, היה הבן השני במשפחה. יש לו אח הגדול ממנו בשני תיים, יהודה, מראשי רשת־החינוך ש"ס, ואח קטן ממנו בשנה וחצי, שלמה, שהוא כיום עורך־דין בירושלים, שותפו של דוד גלאס, מי שהיה מנכ"ל מישר־הרתות וידידו האישי של דרעי. אחיהם נולדו אחות, הנשואה בכני־ברק, ואח צעיר, שנולד כבר בארץ. ביחד: חמישה ילדים.

מישפחת דרעי לא נגרפה בגל העלייה הגדול של שנות ה־50 הראשונות. היא לא גרה בשכונה היהודית העתיקה אלא בשכונה הצרפתית. בבית דיברו צרפתית. דרעי הקטן לא ידע במארוקו את השפה המארוקאית. רק בארץ למד אותה. האב, אלי, היה חייט אמיד, בעל חנות ובה כמה עובדים. גם בבית היו משרתים.

אריה לא למד בבית־הספר המודרני, אלא בג'אנס, וגם בבית־הספר המסורתי, אלא ברשת־החינוך שהיתה באמצע־הדרך: או צד החורה. נבוקר למדו שם בצרפתית, אחרי־הצהריים למדו תורה וסיפרי־קודש בעברית. מאז מבין דרעי יהודית מארוקאית אך מתקשה לדבר בה, ואילו את השפה הצרפתית שכת כמירה רבה.

אחרי מלחמת ששת־הימים, כאשר גאו גם במארוקו רגשות אנטי־יהודיים, נוצר גל חרש של עלייה. הפעם החליט האב להצטרף. כלפי חוץ נאמר שהמישפחה מהגרת למונטריאול בקנדה, וכך גם נאמר לילדים.

כמנשך חודש בילתה המישפחה במרסיי בצרפת, כמחנה של הסיכנות היהודית.

כהגיעה לארץ, עברה המישפחה את הטראומה הגדולה של ההגירה.

לא היתה זאת הטראומה המהממת, ההרסנית, שעברה על עולי־מארוקו בראשית שנות ה־50. אין לדרעי זיכרונות של ריסוס דידי־טי, של מעברות ואוהלים בבוץ, של הריסת כל רפוס־יחיים. אילו עבר טראומה כזאת, יתכן שלא היה מת־אושש במהירות כה רבה.

אבל גם ב־1968 היתה העלייה טראומה קשה לעולי־מארוקו, כמו לכל עולה. המישפחה נשלחה לראשון־לציון, לדירה קטנה בשיכון. היו לה קשיי־קליטה. האב עבר משבר קשה. במארוקו היה עצמאי, אמיד, בעל חנות ומעמד, חבר כמעדונים. בכל שנה היתה המישפחה מבלה חודשיים־שלושה בעיר־הקיסט סאנג'יר, שם היתה שוכרת דירה על החוף.

בארץ השתנה הכל. האב התקשה למצוא עבדי דה. לבסוף קיבל עבודה כגוזר בבית־חרושת לבגדי דים והתפרנס בקושי רב כשכור. אריה דרעי נשוי לח לבית־הספר המקומי.

תקופה זו היתה מלווה בכעיות קשות. האב ריבר לא־אחת על ירידה מהארץ, לצרפת. באחד הימים לקח את ילדיו והשי איר אותם במשך יום שלם כמישר־ההסכנות. זה היה אז אמצעי־מחאה מקובל למדי.

אריה לא היה מאושר בבית־הספר הממלכתי־דתי, סיני. במארוקו היה מקובל להקפיד ילדים מוכשרים כיתות אחרות. לפני עלייתו הגיע דרעי בן ה־9 לביתה ז'. בארץ נשלח, בהת־אם לגילון, לביתה ג'. אחרי כמה ימים חזר הביתה והודיע שאינו רוצה עוד ללמוד שם. הוא ידע לדבר עברית — אמנם עברית מיקראית (תלמידים שלמדו איתו זוכרים שאמר "בוא עימי", במקום "בוא איתך"), והיה בקי בחשבון הרבה מעבר לרמה של כיתתו.

הקפיצו אותו לביתה ה', אך גם שם לא הסתדר. אחרי חודש חזר הביתה והפסיק ללמוד.

חממה לפושעים

א חרי כמה חודשים עברה המישפחה לבתי־ים. לאב היו שני אחים בחולון הסמוכה, והם עזרו לו להשיג דירה גדולה יותר בשכונת רמת־הנשיא, ברחוב אלי כהן מס' 2. הסתבר כי היתה זאת בחירה רעה. דווקא לבית הזה יצא אז